

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

**ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ
ОСВІТИ: ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ
ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ У ЗДІЙСНЕННІ
ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ**

**Збірник
матеріалів III-ї Всеукраїнської
науково-методичної конференції**

**14-16 квітня 2021 року,
м. Одеса**

У Збірнику опубліковано матеріали III-ї Всеукраїнської науково-методичної конференції «Забезпечення якості вищої освіти: підвищення ефективності використання інформаційних технологій у здійсненні освітнього процесу», яка проходила 14-16 квітня 2021 року на базі Одеської національної академії харчових технологій.

Рекомендовано до друку та розповсюдження в мережі Internet Вченою радою Одеської національної академії харчових технологій від 06.04.2021, протокол № 13.

Матеріали, занесені до Збірника, друкуються за авторськими оригіналами. За достовірність інформації відповідає автор публікації.

Під загальною редакцією Заслуженого діяча науки і техніки України, Лауреата Державної премії України в галузі науки і техніки, доктора технічних наук, професора Б.В. Єгорова.

Укладач Л.Д. Риженко

Редакційна колегія:

Єгоров Б.В.	ректор Одеської національної академії харчових технологій, д.т.н., професор, академік НАН України (голова редакційної колегії)
Трішин Ф.А.	проректор з науково-педагогічної та навчальної роботи, к.т.н., доцент (заступник голови редакційної колегії)
Дец Н.О.	директор Навчального центру організації освітнього процесу, к.т.н., доцент
Ланженко Л.О.	начальник Навчально-методичного відділу НЦООП, к.т.н., доцент
Кручек О.А.	начальник Відділу контролю якості та моніторингу діяльності, к.т.н., доцент
Корнієнко Ю.К.	начальник Відділу організації дистанційної роботи та навчання ЦІКТ, к.ф.-м.н., доцент
Мураховський В.Г.	начальник Відділу ліцензування, акредитації та сертифікації НЦООП, к.ф.-м.н., доцент
Агєєва І.М.	декан факультету менеджменту, маркетингу і логістики, к.е.н., доцент
Зімін О.В.	декан факультету низькотемпературної техніки та інженерної механіки, к.т.н., доцент
Купріна Н.М.	декан факультету економіки, бізнесу і контролю, к.е.н., доцент
Ліщенко Н.В.	декан факультету комп'ютерних систем та автоматизації, д.т.н., професор
Саркісян Г.О.	декан факультету технології вина та туристичного бізнесу, к.т.н., доцент
Соц С.М.	декан факультету технології зерна і зернового бізнесу, к.т.н., доцент
Ткач В.О.	декан факультету інноваційних технологій харчування і ресторанно-готельного бізнесу, д.е.н., професор
Шарахматова Т.Є.	декан факультету технології та товарознавства харчових продуктів і продовольчого бізнесу, к.т.н., доцент
Шестопалов С.В.	декан факультету комп'ютерної інженерії, програмування та кіберзахисту, к.т.н., доцент
Шпирко Т.В.	декан факультету нафти, газу та екології, к.т.н., доцент

гати свої переваги перед конкурентами.

Список використаних джерел:

1. Parker, K., & Igielnik, R. (2020, May 14). On the cusp of adulthood and facing an uncertain future: what we know about Gen Z so far // PewSocialTrends: веб-сайт. URL: <https://www.pewsocialtrends.org/essay/on-the-cusp-of-adulthood-and-facing-an-uncertain-future-what-we-know-about-gen-z-so-far/>
2. R.Green A Handbook for Teaching and Learning in Higher Education. URL: <https://www.sun.ac.za/english/faculty/arts/Documents/HandbookTeachingLearningHigheEd.pdf>
3. Халілова-Чуваєва Ю.О., Тітомир Л.А. Деякі сучасні світові тренди в університетській освіті. Модернізація та наукові дослідження: парадигма інноваційного розвитку суспільства і технологій матеріали міжнародної науково-практичної конференції 29–30 січня 2021 р. м. Київю - С.64
4. 11 Top Trends in Higher Education: 2020/2021 // Data, Insights & Predictions in Research. Posted on August 24, 2020: веб-сайт. URL: <http://www.guide2research.com/research/trends-in-higher-education>

УДК 37.01/09

ОСОБЛИВОСТІ ЧИТАННЯ ЛЕКЦІЙ В ОНЛАЙН-РЕЖИМІ: НОВІ МОЖЛИВОСТІ АБО ТИМЧАСОВА НЕЗРУЧНІСТЬ?

О.І. Южакова,

Одеська національна академія харчових технологій, м. Одеса

Як відомо, несприятливі умови, а саме поширення захворювання на COVID-19, яке унеможливило безпечне спілкування в аудиторії, спричинилися до якнайшвидшого масового впровадження новітніх безконтактних технологій у навчання, і то у ЗВО. Отже, мета нашої роботи – порівняти аудиторне та інтерактивне спілкування, зокрема на лекції, між студентами і викладачем, а також з'ясувати переваги і недоліки презентації лекційного матеріалу в онлайн- (наприклад, в сервісі ZOOM) і в офлайн-режимі (offline).

Для глибшого з'ясування цієї проблеми звернімо увагу на такі питання, як-то: зворотний зв'язок з аудиторією (контроль ступеня засвоєння матеріалу з боку учнівців), діалог з аудиторією та поведінка й функції викладача під час аудиторної лекції та лекції, проведеної, приміром, на платформі ZOOM.

Почнімо з офлайн-лекції. Насамперед треба визнати, що безпосередньому аудиторному спілкуванню з учнівцями поки що немає абсолютно рівноцінної заміни, а проте воно не позбавлене і суттєвих недоліків. Позитивним вважаємо те, що викладач може швидко зреагувати на зміни з-поміж студентів: він відчуває їхній настрій, може перебудувати матеріал, з'ясувати складні моменти. До того ж наразі можна підвищити цікавість до матеріалу

завдяки використанню технічних засобів. Але треба зважати на те, що текст на екрані можуть бачити не всі через вади зору і/або небажання визнати свої проблеми перед усіма.

А проте далеко не всі аудиторії обладнані відповідною проєктувальною апаратурою, тому звичайно викладач залишається перед студентами з крейдою, дошкою, з певним роздатним матеріалом, якщо працює не в лабораторії, де можна частково унаочнити сказане.

Крім того, на лекційних аудиторних заняттях велике значення мають ораторські здібності викладача, використання його знань з психології виступу, виголошення промов, зокрема у приміщенні, що передбачає віртуозне володіння певними психологічними прийомами і навичками, наприклад, способами утримування уваги слухачів, що базується, як мінімум, на обізнаності в царині властивостей уваги (активності, спрямованості, широті, переключенні...). Додамо до цього добре володіння способами невербального спілкування (гучність голосу, інтонація, жести, міміка, хода, підтримка зорового контакту, обов'язковість бездоганного зовнішнього вигляду тощо).

Усвідомлюючи важливість особистості викладача у будь-якому навчанні, що має зацікавити матеріалом, підкреслимо, що його роль неоднакова на онлайн- та офлайн-лекціях, тобто її можна визначити як гіперактивну, коли йдеться про аудиторні лекції, та лише активну і навіть частково активно-пасивну у разі читання онлайн-лекцій, коли йдеться про опосередковане спілкування. Таке відбувається в онлайн-режимі, оскільки лекцію не лише слухають, але й бачать (презентація обов'язкова!), її «читають» у невимушеній атмосфері, комфортніших для абсолютної більшості умовах, де лектор може виступати і як промовець, і як коментатор слайдів презентації, яку, до речі, бачать всі, і як слухач, що висловлює свій погляд після тих чи тих студентських відповідей, тлумачень, з'ясування поданих понять, які також чують всі...

Вельми важливо й те, що викладач може відповідати на питання студентів, які виникають під час онлайн-лекції, тим самим порушуючи канони класичної аудиторної лекції, оскільки остання за своєю суттю монологічна і не передбачає відповідей на спонтанні запитання. Інакше кажучи, головне завдання викладача в онлайн-режимній лекції – організувати матеріал, навантажуючи здебільше зоровий канал сприйняття інформації через презентацію і меншою мірою – слуховий, що усуває зайве напруження (побачили – почули – зрозуміли – записали), тоді як в аудиторній лекції переважно збуджують слуховий аналізатор (почули – записали, та чи при цьому зрозуміли?). В аудиторній лекції фіксуємо перевантаження слухового аналізатора за рахунок зорового, що порушує природність сприймання, оскільки зорові нерви у людини у 25 разів товщі від слухових (до 95 % інформації людина сприймає завдяки зору), отже, побачити означає зрозуміти.

Брак прямих контактів, на нашу думку, цілком компенсується активністю студентів, що працюють в онлайн-режимі, які вголос можуть тлумачити прочитане на слайді або робити на лекції пропоноване практичне завдання,

що впливає з теоретичних основ прослуханого, що складніше організувати в аудиторії. Крім того, у комфортніших умовах онлайн-лекції викладач і студенти відчувають себе невимушено (немає офіційності аудиторії), що сприяє народженню неоціненого діалогу між викладачем та учнівцями, що є фундаментальною основою навчання.

Не обминаючи питання про контроль за діяльністю студентів, зазначимо, що законспектовану онлайн-лекцію нескладно й перевірити: студенти надсилають власні конспекти, приміром, на електронну пошту викладача, що стало сьогодні нормою. Звичайно, створений конспект ще не свідчить про розуміння його змісту, проте, сидячи в аудиторії студент знає, що конспекти лекцій рідко перевіряють або не перевіряють загалом.

Утім, складно стверджувати після будь-яких лекцій (онлайн чи офлайн), що всі, хто слухав, почув викладача і зрозумів його. На перший погляд проконтролювати студентів легше на лекційному занятті в аудиторії. Проте систематично пропоновані наприкінці пари тести за матеріалом офлайн-лекції, що практикувала авторка цих тез, дають змогу дати вельми приблизну відповідь щодо ступеня активності слухання учнівців, оскільки тестові завдання можна й переписати.

Висновки. Позитивною рисою офлайн-лекції справедливо вважають пряме спілкування з аудиторією, яке наразі є незамінним. Негативною характеристикою аудиторної лекції залишається певна пасивність студентів під час викладання навчального матеріалу, оскільки головне навантаження припадає на лекторські (ораторські, навіть артистичні) здібності викладача, внаслідок чого спостерігаємо нерівномірний розподіл інформації між слуховим та зоровим аналізатором учнівців (здебільше «експлуатовано» слуховий контакт, що є слабшим на відміну від зорового).

Недостатній зоровий контакт зі студентською аудиторією в онлайн-лекції можна зрівноважити, спираючись на якісний та різноманітний ілюстративний матеріал (презентацію, вихід на сайти...). Саме така лекція збуджує цікавість, а з погляду фізіології відновлює баланс між зоровим і слуховим сприйняттям інформації. Крім того, невимушеність спілкування сприяє діалогічності, що своїм значенням, мабуть, перевершує все позитивне, що ми назвали, характеризуючи офлайн-лекцію.

УДК [37.091.33-027.22]:378.018.43

ЗАСТОСУВАННЯ ГЕЙМИФІКАЦІЇ В ОСВІТІ ПІД ЧАС ОНЛАЙН НАВЧАННЯ

І.Р. Біленька, Н.А. Лазаренко,

Одеська національна академія харчових технологій, м. Одеса

У зв'язку з переведенням процесу навчання у онлайн режим спостерігається збільшення відстані між викладенням теоретичного матеріалу та його

121	ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ УМОВАХ І.О. Климентьєва, Д.М. Скрипніченко, Одеська національна академія харчових технологій, м. Одеса	274
122	ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «КУЛЬТУРА ХАРЧУВАННЯ» В.В. Атанасова, Одеська національна академія харчових технологій, м. Одеса	276
123	ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ РОЗРОБОК ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «АВТОМАТИЗАЦІЯ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ПРОЦЕСІВ ТА ВИРОБНИЦТВ» Ю.М. Скаковський, Одеська національна академія харчових технологій, м. Одеса	277
124	SPECIFIC EDUCATIONAL OPPORTUNITIES OF VIRTUAL LEARNING ENVIRONMENT Ю.В. Байдак, І.А. Вереїгіна, О.В. Попель, Одеська національна академія харчових технологій, м. Одеса	279
125	ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ЗА РАХУ- НОК ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ Р.І. Шевченко, М.М. Мадані, О.Л. Гаркович, Одеська національна академія харчових технологій, м. Одеса	281
126	ВЕБ-РЕСУРС ДЛЯ МОНІТОРИНГУ СУЧАСНИХ ЗАСОБІВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО АНАЛІЗУ ДАНИХ З МЕТОЮ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ НАПОВНЕННЯ ТА ВИКЛАДАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН ІТ СПРЯМУВАННЯ А.В. Селіванова, Одеська національна академія харчових технологій, м. Одеса	285
127	ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС ВИКЛАДАННЯ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН: ЗДОБУТКИ ТА НОВІ ПЕРСПЕКТИВИ О.Г. Шишко, Одеська національна академія харчових технологій, м. Одеса	288
128	ВИКОРИСТАННЯ КЛАСТЕРНИХ МЕТОДІВ АНАЛІЗУ ПРИ ПОБУДОВІ ХМАР ТЕГІВ ДАНИХ О.В. Ольшевська, О.В. Харахаш, О.О. Козуб, Одеська національна академія харчових технологій, м. Одеса	290
129	ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ МІЖНАРОДНОГО ДОСВІДУ У ДІЯЛЬНІСТЬ БІБЛІОТЕК З УРАХУВАННЯМ WEB 3.0 І.І. Зінченко, А.Ю. Волкова, Ж.А. Титуренко, Одеська національна академія харчових технологій, м. Одеса	291
130	СИСТЕМИ АВТОМАТИЗОВАНОГО МОНІТОРИНГУ НАУКОМЕТРИЧНИХ СКЛАДОВИХ НАУКОВИХ ТА НАУКОВО- ДОСЛІДНИХ ПРАЦІВНИКІВ І.І. Зінченко, О.В. Ольшевська, О.О. Шершун, Одеська національна академія харчових технологій, м. Одеса	293
131	ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ОДИН ІЗ СВІТОВИХ ТРЕНДІВ В УНІ- ВЕРСИТЕТСЬКІЙ ОСВІТІ Ю.О. Халілова-Чуваєва, Одеська національна академія харчових технологій, м. Одеса	294
132	ОСОБЛИВОСТІ ЧИТАННЯ ЛЕКЦІЙ В ОНЛАЙН-РЕЖИМІ: НОВІ МОЖЛИВОСТІ АБО ТИМЧАСОВА НЕЗРУЧНІСТЬ? О.І. Южакова, Одеська національна академія харчових технологій, м. Одеса	297

**ПЕРЕЛІК ЗВО УКРАЇНИ, ЩО ВЗЯЛИ УЧАСТЬ
У ІІІ-ІЙ ВСЕУКРАЇНСЬКІЙ НАУКОВО-МЕТОДИЧНІЙ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

1. Державний університет інфраструктури та технологій, м. Київ
2. ВСП «Житомирський торговельно-економічний фаховий коледж КНТЕУ»
3. Івано-Франківський національний медичний університет
4. Одеський національний медичний університет
5. Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти», м. Київ
6. ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
7. Херсонська державна морська академія
8. Kyiv National University of Technologies and Design
9. Харківський національний університет радіоелектроніки
10. Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка
11. Львівський національний університет імені Івана Франка
12. Державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди, м. Переяслав
13. Волинський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк
14. Вінницький національний аграрний університет, м. Вінниця
15. Харківський національний університет внутрішніх справ
16. Кременчуцький льотний коледж Харківського національного університету внутрішніх справ
17. Національний університет харчових технологій, м. Київ
18. Луганський державний університет внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка, м. Северодонецьк
19. Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
20. Донецький національний медичний університет, м. Маріуполь
21. Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького
22. Київський національний торговельно-економічний університет
23. Одеський національний політехнічний університет
24. Покровський педагогічний фаховий коледж, м. Покровськ
25. Донбаський державний педагогічний університет, м. Слов'янськ